

OKOLJSKI FORUM

PROGRAM

Ljubljana, junij 2008

Potreba po Okoljskem forumu (v nadaljevanju OF) in s tem oblikovanje okoljsko odgovorne družbe izhaja iz obstoječega stanja, zato želimo z organizirano civilno-družbeno obliko prispevati k oblikovanju družbe, ki bo spoštljiva do temeljnih človekovih pravic in okoljske pravičnosti: pravice do zdravja, izobrazbe, kulture in visoke kakovosti življenja, ki je neposredno povezana s stanjem okolja in stopnjo ohranjenosti narave. Aktivnosti OF bodo okrepile odgovornost ljudi do okolja, narave, samega sebe in družbe. Ne le z bojem proti nezaposlenosti, temveč tudi s povečanjem možnosti izbire in sproščanja človeškega ustvarjalnega potenciala, ki ga vidimo predvsem na področju reciklaže odpadkov, ohranjanja naravnih virov, okoljskih tehnologij in storitev. S programom želimo sodelovati pri poglobitvi demokracije preko decentralizacije in neposredne udeležbe ljudi v procesih odločanja ter s povečevanjem odprtosti vlade in političnih strank, ki so v popolnosti odgovorne državljanom Slovenije. Predvsem želimo spremeniti usmeritev Slovenije, ki trenutno preveč poudarja svojo gospodarsko zasnovo na račun socialnih, kulturnih in ekoloških vrednot.

Programske točke Okoljskega foruma

- Zagotavljanje sonaravnega in trajnostnega principa rabe naravnih virov (kmetijskih zemljišč in gozdov), celostno upravljanje z vodami;
- Iskanje in pospeševanje najboljših tehnologij (zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov); vključevanje raziskovalnih inštitucij in podjetij k zasledovanju teh ciljev;
- Zagotavljanje okoljske pravičnosti; uveljavitev načela povzročitelj plača; vpeljava okoljske etike v procese odločanja;
- Odgovorno potrošništvo in gospodarno ravnanje z odpadki;
- Zadrževanje rasti porabe energije, večanje deleža obnovljivih virov energije
- Vpeljava zelene javnofinančne reforme (npr. reforma okoljskih spodbud,...) in zelenih javnih naročil;
- Ohranitev zavarovane naravne dediščine;
- Trajnostna mobilnost;
- Integralna in racionalna raba prostora;
- Za vsakogar primerno bivalno okolje;

- Pospeševanje sodelovanja z nevladnimi okoljskimi organizacijami, usklajevanje politik in učinkovito medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje z vsemi okoljskimi deležniki;
- Informiranje in izobraževanje javnosti o okoljski problematiki, odgovornosti in možnih rešitvah; vpeljava »okoljezanstva« med obvezne predmete vseh smeri izobraževanja;
- Mestne občine so dolžne pripraviti Občinske programe varstva okolja, ostale občine pa naj vključijo elemente varstva okolja v razvojne programe;
- Vzpodbujanje ekološkega kmetijstva in zmanjšanje porabe kemikalij;
- Vzpodbujanje k pripravi energetskega koncepta za vse občine
- Nadzor nad izvajanjem zakonodaje in preventivnih programov.

Konkurenčno prednost in izpolnjevanje svoje odgovornosti v globalnem svetu bomo dosegali predvsem s spoštovanjem meja okoljske vzdržnosti obremenitve, predvsem s hitrim preходом v družbo ki reciklira in z nizkimi izpusti toplogrednih plinov. Povečati bo potrebno razvojno in ciljno vključevanje in povezovanje lokalnih virov za regionalni razvoj ter vzpodbujanje inovativnih tehnologij, ki temeljijo na človeških virih. Z izobraževanjem ustvarjalnih posameznikov in učinkovito državo, ki temelji na participativni demokraciji in spoštovanju človekovih pravic bo dejavno varovanje krajine in ekosistemov postalo način življenja.

Zagotavljanje sonaravnega in trajnostnega principa rabe naravnih virov

Osnova sonaravnega in trajnostnega principa rabe naravnih virov (zemlja, gozd, divjad,...) je v zasledovanju naravnih procesov in odvzemanju količin za potrebe razvoja družbe le v mejah, ki ne povzročajo bistvenjših sprememb v naravnih procesih. Sonaravni pristop k rabi naravnih virov je osnova trajnostnemu principu. Sonaravnost pomeni v največji možni meri upoštevanje naravnih danosti – naravno prisotnih vrst. Le naravno prisotne vrste omogočajo kvaliteten trajnostni princip rabe, ker so na realno okolje najbolj prilagojene in za njihovo uspevanje ni potrebnih večjih dodatnih inputov (v obliki umetnih gnojil, sredstev za varstvo rastlin, ipd...). Oba principa lahko zasledujemo najbolj v relativno ohranjenih ekosistemih, kot npr. v gozdovih in med divjadjo, medtem, ko v kmetijstvu načela sonaravnosti in trajnosti težje dosegamo zaradi uveljavljenih praks selekcije, ki ne temeljijo le na selekciji domačih (avtohtonih) vrst, ampak predvsem na selekciji introduciranih vrst. Vsekakor ocenjujemo principa sonaravnosti iz trajnostne rabe naravnih virov kot pravilna in edino uporabna pri soočanju z okoljskimi izzivi prihodnosti. V tem smislu je smiselno okrepiti predpise s področja gozdarstva (doslednejše upoštevanje vloge različnih funkcij gozdov) in okrepiti vlogo in odgovornost javne gozdarske službe. Na področju lovstva, ki tudi gospodari z »obnovljivim virom« je potrebno vpeljati intenzivnejše instrumente načrtovanja, preveriti smiselnost izvajanja lova na nekatere vrste in ohraniti dosedanje organiziranost lovstva, ki temelji na lovstvu kot neprofitni dejavnosti.

Principa sonaravnosti in trajnosti sta hkrati tudi osnovni premisi ohranjanja naravne biotske pestrosti krajine, ki je iz različnih vzrokov v Sloveniji nadpovprečno visoka v primerjavi z večino ostalih Evropskih držav. Ne preseneča dejstvo, da imamo že opredeljeno več kot 35% ozemlja države kot Natura 2000 območja. S tem smo prevzeli tudi pomembno nalogo – skrb za ohranitev ugodnega stanja vrst in življenjskih prostorov, ki opredeljujejo območja Nature 2000. Pri tem je pomembno, da opredeljena Natura 2000 območja ne vidimo kot oviro nadaljnega razvoja družbe, saj je v teh območjih možen vsakršen razvoj, ki ne ogroža namena opredelitve – ohranitve ugodnega stanja za življenje in razvoj evropsko pomembnih vrst in življenjskih prostorov.

Zelena javnofinančna reforma

Človek s svojo dejavnostjo zaskrbljujoče hitro povečuje potrebo po naravnih virih in s tem vse bolj obremenjuje okolje. Ekonomski vzroki degradacije okolja ostajajo spregledani, saj resničnih stroškov izrabe okolja ne plačujemo, temveč jih preprosto puščamo prihodnjim generacijam in prebivalcem držav v razvoju. Subvencije v kmetijstvu, energetiki in transportu cene dobrin še dodatno izkrivljajo. Tako izkrivljeni signali trga o ceni naravnih virov spodbujajo netrajnostno proizvodnjo in porabo. Obstoječi davčni sistem in sistem državnih pomoči negativno vplivata na zaposlenost in podpirata čezmerno in neučinkovito izrabo naravnih virov. Tako imenovana zelena javnofinančna reforma je ena od pogosto navajanih rešitev za omenjene degradacije okolja, ki nastajajo zaradi nepravilnih signalov trga. Njen namen je reformirati sistem javnih financ ter politiko subvencioniranja tako, da se davčno breme prenese z davkov na delo na davke na okolje, tj. na uporabo energije ali drugih virov in surovin, okoljsko nevarnih substanc in izdelkov, obenem pa se ukinejo okolju škodljive subvencije.

Zelena javna naročila

Javne uprave predstavljajo enega največjih naročnikov in potrošnikov v Evropi. Tudi v Sloveniji javna naročila predstavljajo pomemben del javnih financ, saj so v letu 2005 dosegla 1,8 mrd EUR ali 6,7 % BDP Slovenije. Javni naročniki (ministrstva, vladne službe, uradi, občine ipd.) zato predstavljajo pomemben potencial za odpravljanje okoljskih problemov, s katerimi se sooča Slovenija. Z oddajo »zelenih javnih naročil« oziroma upoštevanjem okoljskih meril pri izboru ponudnika za nabavo blaga ali izvedbo storitev lahko pripomorejo k večji integraciji okoljskega dela trajnostnega razvoja ne samo v sektorske politike, temveč tudi v potrošniške vzorce posameznikov in podjetij. Sistemska uveljavitev okoljskih meril v postopke javnega naročanja je že uveljavljena praksa v »zelenih« državah EU (Nizozemska, Nemčija, Švedska, Finska, Avstrija, Danska, Velika Britanija). Dosledno upoštevanje okoljskih meril v postopkih javnega naročanja omogoča uravnoteženost gospodarske, socialne in okoljske dimenzije razvoja in trajnostno naravnano gospodarsko rast.

Trajnostno gospodarstvo je ekološko naravnano gospodarstvo

Trajnostno gospodarstvo mora biti podprto z ustrezno finančno politiko, ki poleg dobička upošteva tudi majhno porabo surovin, energije in minimalne emisije toplogrednih plinov in odpadkov.

Razvoj regionalnega gospodarstva. Lokalna samouprava je ključ lokalnega sonaravnega gospodarstva in temelj demokratične družbe. Zaupati je potrebno svojim virom in priložnostim in izkoristiti lokalne vire hrane in energije. Vsak posameznik naj bo deležen družbenih ugodnosti in socialne varnosti pod enakimi pogoji in stroški.

Varovanje okolja in zdravja. Prioriteta je zagotoviti varno, zdravo in okusno hrano za vsakogar. Za doseg tega podpiramo reforme skupne kmetijske politike v Sloveniji in EU, v smer biološkega kmetovanja, regionalnih prehranskih proizvodov in ruralnega razvoja. To je tudi pot v smeri ohranjanja pokrajinske in biotske različnosti.

Znanost in tehnologija. V večji meri je treba izkoristiti lastno znanje za razvoj sodobnih tehnologij. Ta doseg tega je treba jasno zastaviti nacionalne cilje, ter povečati investiranje v človeške vire in raziskovalno razvojne dejavnosti. Podpreti je treba na znanju temelječe podjetništvo, ki bo zainteresirano za vlaganja v znanost in tehnologijo.

Zaradi podnebnih sprememb postaja vse večji problem poplavna varnost mest in naselij, ki so v veliki meri koncentrirana v dolinah ob rečnih strugah. Stanje podzemnih voda, ki so poglavitni vir pitne vode, ogrožajo predvsem onesnaženje iz kmetijstva (gnojila in pesticidi) ter odpadne vode razpršene poselitve. Za sanacijo onesnaženih voda iz točkovnih in razpršenih virov je treba izpopolniti evidenco stanja onesnaženja in onesnaževalcev, izdelati sanacijske programe in zagotoviti namenska sredstva s subvencijami ali z drugimi ekonomskimi instrumenti. To je mogoče doseči z informiranjem javnosti o odgovornejšem odnosu do narave, pomenu sanacije in njenih koristih, z boljšim uveljavljanjem zakonodaje in doseg soglasja o nujnosti vlaganj v čiščenje voda. Vzpostaviti je treba tudi mehanizem »onesnaževalec plača«, ki bo zagotovil zaprto kroženje v industrijskih obratih, zmanjšanje porabe v gospodinjstvih in omogočil poostreje zakonodaje in nadzora nad onesnaževalci. Pri tem je ključnega pomena preusmeritev kmetijstva v ekološko pridelavo, izobraževanje o gospodarjenju z vodo in ozaveščanje prebivalstva o posledicah onesnaženja.

Z naraščanjem kmetijske intenzifikacije rastejo tudi učinki na pokrajino in posamezne pokrajinske elemente. Z vidika globalnih okoljskih sprememb velja omeniti pojav tople grede, tanjšanje ozonske plasti ter spreminjanje biodiverzitete. Da gre resnično za problem, ki ga je potrebno reševati integralno, dokazujejo naslednja dejstva o vplivih kmetijstva:

- *Kmetijstvo je velik porabnik vode – potreba po gospodarni rabi vode*
- *Kmetijstvo je velik porabnik sredstev za varstvo rastlin - zmanjšanje tveganja zaradi njihove uporabe*
- *Kmetijstvo bistveno prispeva k onesnaževanju prsti – potreba po zmanjšanju degradacije prsti*
- *Kmetijstvo pomembno vpliva na podnebne spremembe in kakovost zraka – zmanjšanje vpliva*
- *Kmetijstvo odločilno vpliva na okolje prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst in pokrajine - ohranitev biotske raznovrstnosti in drugih lastnosti pokrajine*

Z izzivi hitre rasti kmetijstva in njegovimi okoljskimi posledicami se v zadnjih desetletjih, predvsem pa po vstopu v EU, intenzivno sooča tudi Slovenija, zato je na tem področju nujno sodelovanje stroke, kmetijcev in javnosti.

Zagotavljanje okoljske pravičnosti, vpeljava okoljske etike v procese odločanja

Sodoben, globaliziran svet ne prenese več v preteklosti močno prisotnega »razvoja« sodobne družbe, ki je temeljil na premestitvi »umazane« (okoljsko močno obremenjujoče) industrije v nerazvita območja sveta, kjer se je, ob uničevanju naravnega okolja in ob poceni delovni sili, kumuliral dobiček na drugem, razvitem, delu sveta. Zagovarjamo tezo, da je potrebno okoljska bremena razvoja čim bolj enakomerno razporediti v vseh predelih sveta, pa tudi naše države.

Sodobno okoljsko pravo temelji, med ostalim tudi na principu okoljske pravičnosti, ki se še najbolj odraža v uveljavljanju principa »Polluter pay principle« (onesnaževalec plača odškodnino). Zagovarjamo čim bolj dosledno uveljavljanje tega principa v vsakdanjem življenju.

Razen trenutno najbolj prisotne ekonomske in tehnične presoje sprejemljivosti vpeljave npr. nove tehnologije ali produkta, je potrebno kot enakovredno osnovo dodati tudi okoljsko presojo, kar zagovarjamo kot tretji steber presoje sprejemljivosti.

Odgovorno potrošništvo in gospodarno ravnanje z odpadki - zmanjšanje količin odpadkov in gospodarno ravnanje z naravnimi viri

Potrebno je sprejeti ukrepe za zmanjšanje odpadkov, saj količine na osebo letno naraščajo. Z doslednim ločevanjem in kompostiranjem odpadkov bomo dosegli zmanjšanje količin preostanka odpadkov. Z izvajanjem programov minimizacije odpadkov in motivacijskim pristopom do prebivalcev, je potrebno povečati nivo okoljske osveščenosti in vplivati na spremembo potrošniškega vzorca. Predlagamo ukrepe za zmanjšanje preostanka odpadka:

- nadgradnja ločenega zbiranja odpadkov s sistemom »door to door« za odpadno embalažo in kosovne odpadke;
- podpiranje domačega kompostiranja in malih kompostarn;
- **uporaba metode prilagojenega odvoza preostanka odpadkov s shemo pavt (pay-as-you-throw) »plačaj, koliko odložiš«;**
- povečanje embalažnine za proizvajalce, ki uporabljajo pri proizvodnji nepotrebno embalažo in/ali embalažo, ki jo je težje ali je ni mogoče ponovno uporabiti;
- podpiranje inovativnih pristopov zmanjševanja odpadkov in zapiranja snovnih tokov;
- dosledno izvajanje prednostnega reda ravnanja z odpadki (preprečevanje nastajanja odpadkov, ponovna uporaba, kompostiranje, reciklaža, energetska izraba, odlaganje).

Zadrževanje rasti porabe energije, večanje deleža obnovljivih virov energije - zmanjševanje porabe energije in povečanje deleža obnovljivih virov v rabi energije

Zaradi velike energetske razsipnosti je potrebno zmanjševati porabo energije in intenzivnejše zmanjševati emisije toplogrednih plinov ter učinkoviteje uporabljati lastne alternativne vire energije. Zato je potrebna aktivna vključitev raziskovalnih institucij in

spodbujanje industrije za večje investiranje v alternativne energetske vire ter v zmanjševanje rabe energije.

Politika do podnebnih sprememb mora upoštevati mednarodne zaveze Slovenije (Kjotski protokol, UNFCCC – Konvencija o podnebnih spremembah) in spoštovanje pravil in usmeritev EU. Na področju mitigacije: ciljne vrednosti EU do leta 2020, ki se nanašajo na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) glede na leto 1990 za najmanj 20 %, oziroma za 30%, če bodo tudi druge države sprejele primerljive ukrepe; povečanje energetske učinkovitosti za 20 %; 20 % delež obnovljivih virov v celotni primarni energiji; 10 % delež biogoriv v transportu. Na področju adaptacije: upoštevanje sporočil zelene knjige Evropske komisije z naslovom "Prilagoditev podnebnim spremembam v Evropi – možnosti za ukrepanje EU", ki določa prednostne ukrepe za prožen pristop štirih ukrepov na ravni EU z dopolnjevanjem nacionalnih, regionalnih in lokalnih ukrepov. Politika do podnebnih sprememb mora izhajati iz enakovrednega in usklajenega naslavljanja blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja na podnebne spremembe. Za usklajenost politik je ključno učinkovito medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje.

Ohranitev zavarovane narodne naravne dediščine

Razen edinega narodnega parka – Triglavski narodni park – imamo v državi še množico zavarovanih območij z različno stopnjo varovanja. V vseh zavarovanih območjih, z izjemo območja narodnega parka in strogih naravnih rezervatov, je omogočen razvoj ob upoštevanju namena zavarovanja.

Kot simbol tako slovenstva, kot varstva narave je potrebno v območju Triglavskega narodnega parka zagotoviti čim večjo stopnjo ohranitve naravnih procesov, kot je to v navadi v vseh narodnih parkih. V tem smislu zagovarjamo vzpostavitev finančnega instrumenta, ki bo zagotavljal sredstva potrebna za nakup površin znotraj mej triglavskega narodnega parka.

Zagovarjamo tudi odkup in vzpostavitev državne lastnine na najvrednejših naravnih vrednotah.

Trajnostna mobilnost - učinkovita in kakovostna prometna politika

Današnja prevlada osebnega in tovornega cestnega prometa močno povečuje energetske odvisnosti od fosilnih goriv in slabi geopolitični položaj države zaradi odvisnosti od nekaj glavnih ponudnikov bencina in nafte. Promet prispeva približno 1/3 emisij toplogrednih plinov in je glavni onesnaževalec zraka v mestih, kjer živi ali dnevno biva večina prebivalstva v Sloveniji.

Prometna politika mora vsebovati ukrepe, ki težijo k:

- **energetski učinkovitosti,**
- **okoljski trajnosti in**
- **socialni enakopravnosti.**

Vsi trije cilji so sestavni del domače ali mednarodne zakonodaje. Z njihovim uresničevanjem se povečuje gospodarska učinkovitost, manjša se energetska odvisnost od fosilnih goriv, povečuje se konkurenčnost gospodarstva in dviga kakovost okolja. K

njihovemu uresničevanju pa nas vežejo tudi mednarodne pogodbe (npr. Lizbonska pogodba, Kjotski sporazum, postkjotski sporazum, ...).

Cilji prometne politike:

- Sistemsko izvajanje vseh ukrepov, z namenom uresničevanja temeljnih smernic in ciljev, ki so opredeljeni v dopoljnjeni Resoluciji o prometni politiki;
- Dosledno uresničevanje načela »onesnaževalec plača« pri vseh načinih prevozov z namenom povečati konkurenčnost okoljsko manj obremenjujočim načinom;
- Postopen prehod na zaračunavanje vseh zunanjih stroškov prometa vsem načinom prevoza;
- Ustvariti sistem integriranega javnega potniškega prometa in nadgradnja z železniškimi in podeželskimi prometnimi povezavami, kar ni samo vprašanje klimatskih sprememb, ampak predvsem vprašanje kakovosti življenja;
- Znatno povečanje varnosti vsem udeležencem prometa in dvig kakovosti prometne infrastrukture;
- Izraba informacijskih tehnologij za zmanjšanje potrebe po mobilnosti in povečanje pretočnosti in učinkovitosti vseh vrst prometa;
- Sprememba v sistemu povračila potnih stroškov za zmanjševanje negativnih učinkov na okolje;
- Prehod na učinkovito (brez zastojev in onesnaževanja) in pravično cestninjenje;
- Davčna politika (davčne olajšave in nižja cestna taksa za energetska varčna vozila in vozila z nižjimi izpusti TGP in prašnih delcev);
- Z izgradnjo sodobne železniške infrastrukture preusmeriti tovorni promet s cest na vlake;
- Vzpostaviti okoljski monitoring vzdolž večjih prometnic.

Integralna raba prostora s celovitim pristopom pri načrtovanju prostorskega razvoja

Prostorsko načrtovanje je dejavnost, katere naloga je, da prispeva k hitrejšemu gospodarskemu razvoju, večji zaposlenosti in socialni varnosti, izboljšanju okolja, ohranjanja narave, trajnostni rabi naravnih virov, razvoju nacionalne identitete in kulture ter obenem zagotoviti blaginjo vsakega posameznika. Za skladen prostorski razvoj je najpomembnejše, da prostorskega načrtovanja ne izločamo iz celovitosti načrtovanja gospodarskega in družbenega razvoja ter varstva okolja. Vse odločitve o rabi prostora, najsi gre za zadovoljevanje človekovih potreb po bivanju, gospodarskem razvoju, rekreaciji, varovanju in rabi naravnih virov, ohranjanju naravne in kulturne dediščine ter doživljanju prostora, vplivajo na kakovost prostora, zato jih je treba videti v interakciji in soodvisnosti. Razvojne in varstvene politike pogojujejo razlike v gospodarskem in družbenem okolju, neenako dostopnost do dobrin in storitev, nenadzorovano širjenje mest, razvrednotenje urbanih območij, depopulacijo podeželja, izgubo raznovrstnosti krajin, kulturne istovetnosti in skupnih izročil življenja ter pomenijo tveganje za ljudi in okolje.

Cilj uspešnega prostorskega načrtovanja mora biti usmerjati razvojne interese in varstvene zahteve tako, da dosežemo kakovostno bivalno okolje. Zato se prostorsko načrtovanje ne

more več ožati samo na usmerjanje razvoja poselitve oziroma graditve objektov in naprav in tudi ne samo na pasivno usklajevanje sektorjev.

Težava vseh zakonov o **urejanju prostora** oziroma prostorskem načrtovanju je v:

- pomanjkanju medsektorskega usklajevanja pri izdelavi smernic posameznih nosilcev planiranja;
- sektorski plani niso usklajeni z glavnimi cilji strategije prostorskega razvoja države;
- občine kot izdelovalci ključnih izvedbenih aktov ne morejo učinkovito slediti glavnim ciljem državne strategije (zaradi prevelike razdrobljenosti in lastnih interesov);
- Na Ministrstvu za okolje in prostor ni kadrov, ki bi imeli ustrezne izkušnje pri usklajevanju državnih in občinskih planskih dokumentov;
- na občinah, posebno manjših, ni ustreznih kadrov, ki bi se lahko kvalitetno ukvarjali s prostorskim načrtovanjem;
- zaradi neuskklajenosti med zakonodajo in veljavnimi planskimi akti ni mogoče investitorju hitro in jasno podati vseh ključnih parametrov, ki dovoljujejo ali omejujejo posege v prostor.

Raznovrstnost stanovanjske oskrbe in zagotavljanje primernih bivalnih možnosti glede na potrebe in možnosti prebivalcev

Pri oblikovanju stanovanjske politike je potrebno upoštevati dejstvo, da potreba po strehi nad glavo spada med osnovne človekove potrebe. Cena stanovanja je visoka in večinoma presega zmožnost ljudi, da nakup opravijo s svojimi prihranki. Zato si prizadevamo za razširitev ponudbe cenovno dostopnih stanovanj z učinkovitim, socialnim in do okolja odgovornim omogočanjem tržno lažjega dostopa do zemlje in posojil ter k pomoči tistim, ki niso sposobni sodelovati na trgu stanovanj. Posebej bomo spodbujali ohranjanje, obnavljanje in trajnostno vzdrževanje stavb.

Primerno stanovanje je pogoj za človekovo zadovoljstvo in zmožnost kakovostnega delovanja na različnih področjih, zato si prizadevamo da:

- bi lahko vsi prebivalci Slovenije enakopravno uveljavljali pravice je potrebno pristojnost reševanja stanovanjskih vprašanj iz razdrobljenih občin prenesti na bodoče regije;
- je stanovanjska oskrba raznolika, prilagojena zmožnostim (predvsem dohodkovni nivoji) in potrebam (mladi in mlade družine, starostniki, ljudje s posebnimi potrebami) posameznikov;
- na področju stanovanjske gradnje in še posebej prenove obstoječega stanovanjskega fonda dosegamo večje energetske prihranke;
- z večjo ponudbo najemnih stanovanj (neprofitnih in tržnih) zmanjšamo potrebo po nakupu lastnih stanovanj in s tem prekomerno dolgoročno zadolževanje prebivalstva;
- s stimulatивно regulacijo zasebnega najemnega sektorja zagotovimo varnost najemnih razmerij tako za najemnike kot najemodajalce in naselimo doslej prazna stanovanja, ki so bila kupljena zgolj kot kapitalska naložba;
- s subvencijami po vzgledu razvitih držav je zagotavljanje najemnih stanovanj potrebno pritegniti zasebni kapital;

- se olajša in spodbuja različne načine pridobivanja in različne vrste lastništva stanovanj,
- se izboljša demografska oskrba in vzpodbujanje demografskega razvoja in z ustrežno stanovanjsko oskrbo prispeva k varstvu ranljivih skupin.

Za vsakogar primerno bivalno okolje

Naslednji segment, ki ga sicer Stanovanjski zakon in Nacionalni stanovanjski program ustrezno rešujeta vendar v praksi ne zaživi, pa je segment začasnih bivalnih enot, ki bi morale biti na voljo v vsaki občini zaradi interventnega reševanja stanovanjskega problema tistih skupin prebivalstva, ki si sami ne zmorejo najti rešitve. Brezdomstvo naj bo v socialni državi stvar izbire, nikakor pa ne bi smeli dopustiti, da postane pokazatelj brezbričnosti države in lokalne skupnosti do najboljčutljivejše skupine prebivalcev. Vse več je namreč ljudi, iz sicer različnih socialnih slojev družbe, ki se jim njihov stanovanjski položaj nenadoma ali postopoma tako zelo poslabša, da to zahteva nujno ukrepanje zaradi preprečitve ali vsaj omilitve njihove socialne izključenosti, zlasti pa zaradi varstva oziroma ohranjanja družine. Razlogi takšnega nenadnega ali postopnega poslabšanja so lahko zelo različni in segajo od nenadnih in praviloma nekrivdnih sprememb družinskega, delovnega, zdravstvenega ali socialnega stanja preko nenadnega poslabšanja tehničnega stanja njihovega stanovanja pod prag uporabnosti (npr. nenadne porušitve, ki niso posledica naravnih nesreč) pa vse do posledic neustreznega ali celo špekulativnega ravnanja v lastnem gospodinjstvu, ki ima za posledico deložacijo. Takšne spremembe postavijo ljudi v položaj, ki je praviloma slabši od položaja vseh drugih, ki imajo kakršnokoli stanovanje in ga je treba reševati začasno, dokler se po sicer uveljavljenih postopkih njihovo stanovanjsko vprašanje ne razreši s pridobitvijo ustreznega in primerne stanovanja. Z doslednim uresničevanjem nacionalnega stanovanjskega programa bo potrebno zagotoviti sredstva, s katerimi bodo občine kot posebno obliko stanovanj, zagotavljale začasna oziroma zasilna bivališča. Ta bodo morala zagotavljati vsaj najnujnejše pogoje za ohranitev družinske skupnosti in bodo morala ustrezati bistvenim zahtevam za objekte.

Različna obdobja v življenju posameznika zahtevajo raznovrstno ponudbo stanovanjskega standarda, od študentskega, družinskega in nenazadnje varovanega stanovanja. Ob ustreznih davčnih in prostorskih politikah je realno pričakovati, da bo breme investiranja prevzel privatni sektor, če bo le država poskrbela za subvencije najemnin in komunalno infrastrukturo.

Iskanje in pospeševanje okolju prijaznih tehnologij (zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov); vključevanje raziskovalnih inštitucij in podjetij k zasledovanju teh ciljev

V svetu in tudi pri nas že pospešeno potekajo prizadevanja za vpeljavo okolju prijaznejših tehnologij. V tem smislu je potrebno intenzivnejše sodelovanje z investitorji in raziskovalci, da ne zaostanemo za razvitim svetom.

Zagovarjamo več sredstev namenjenih subvencioniranju okolju prijaznejših rešitev na področju oskrbe z energijo.

Pospeševanje sodelovanja z nevladnimi okoljskimi organizacijami, usklajevanje politik in učinkovito medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje z vsemi okoljskimi deležniki.

Dejstvo je, da imamo v državi pisano množico različnih, vsebinsko sorodnih, a nepovezanih okoljskih združenj. Takšno stanje slabi prizadevanja za kvalitetnejše okolje in ohranjenost narave. Zagovarjamo intenzivnejše sodelovanje z vsemi nevladnimi okoljskimi organizacijami in se trudimo za višjo stopnjo povezanosti med njimi.

Informiranje in izobraževanje javnosti o okoljski problematiki, odgovornosti in možnih rešitvah, ter vpeljava »okoljeznanstva« med obvezne predmete vseh smeri izobraževanja

V poplavi različnih informacij, temelječih predvsem na izrazito antropocentrični kulturi današnjega sveta, se različne okoljske informacije skoraj porazgubijo. V »elitnih« terminih informativnih oddaj le redko pridejo na vrsto okoljska vprašanja. Razlog za to vidimo v kompleksnosti in zahtevnosti okoljskih vprašanj, kar seveda vpliva posledično na njihovo »privlačnost«. Ne glede na omenjeno dejstvo, je potrebno z obveščanjem javnosti o okoljskih vprašanjih in možnih rešitvah nadaljevati in vzpodbujati potrebo po pozitivnem reševanju le teh.

V različnih smereh izobraževanja opažamo pomanjkanje znanj s področja okolja. Zaradi pomanjkanja predznanja so sila otežkočena dogovarjanja na različnih ravneh odločanja. Rešitev vidimo v vpeljavi »okoljeznanstva« kot obveznega predmeta v vseh smereh izobraževanja, saj je okolje naša skupna vrednota, na kateri temelji naš razvoj.

V povezavi z zgornjimi osnovnimi programskimi točkami Okoljski forum spodbuja gradnjo novih stanovanj za mlade družine, konkurenčnost tržišča, iskanje možnosti za zaposlovanje pri uvajanju okolju prijaznih tehnologij, strpen dialog, nenasilno in sproščeno družbo.

Želimo si pospeševanja participativne demokracije, spoštovanja človekovih pravic, okoljske pravičnosti in dejavnega varovanja krajine ter ekosistemov kot načina življenja v sodobnem času in prostoru – želimo si spremenjenega odnosa do okolja.

Želimo si tudi, da bi bilo iskanje okolju prijaznejših poti razvoja bolj prisotno v javnem družbenem življenju – želimo si več občutljivosti do okoljskih vprašanj.

Novim izzivom naproti želimo iti s čim manjšimi posledicami na okolju, zato si tudi želimo, da OF postane pobudnik svojevrstne "okoljske fronte", katera bi združevala številne državljane in državljanke v prizadevanjih po bolj ohranjenem in upoštevanem okolju in naravi.

Pričakujemo, da bomo pri svojem delu uspešni in da bomo bodočim generacijam uspešno ohranjali osnovo - ohranjen prostor in naravo - za nadaljnji razvoj.